

Naturverdier ved Lyngflåt i Tinn kommune

Kunnskapsgrunnlag i forbindelse med etablering av miljøsentral

John Gunnar Brynjulvsrud

Naturverdier ved Lyngflåt i Tinn kommune

Kunnskapsgrunnlag i forbindelse med etablering av miljøsentral

Forfattere: John Gunnar Brynjulvsrud

Publisert: 6.12.2022

Antall sider: 17 sider + vedlegg

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Tinn kommune, teknisk enhet v/ John Sortland

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Brynjulvsrud, J.G. 2022. Naturverdier ved Lyngflåt i Tinn kommune - Kunnskapsgrunnlag i forbindelse med etablering av miljøsentral. Biofokus rapport 2022-129. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Fra naturtypelokalitet Lyngflåt-Hesleviki / Fra naturtypelokalitet Lyngflåt-Hesleviki / Pelsblæremose / Praktlav / Grandominert parti i forfall i lokalitet Lyngflåt-Hesleviki. Foto: Biofokus/ J.G. Brynjulvsrud

Biofokus rapport 2022–129

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-163-9

Gaustadalléen 21

NO-0349 OSLO

Org.nr: 982 132 924

post@biofokus.no

www.biofokus.no

Forord

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag fra teknisk enhet i Tinn kommune gjennomført naturfaglige registreringer i forbindelse med etablering av miljøsentral ved Lyngflåt. Feltarbeid er utført av John Gunnar Brynjulvsrud og Sigve Reiso, og ansvarlig for rapportering er John Gunnar Brynjulvsrud. Biofokus vil takke John Sortland ved teknisk enhet i Tinn kommune for godt samarbeid.

Bø i Telemark, 6.12.2022

John Gunnar Brynjulvsrud

Gråor på blokkmark i naturtypelokalitet Lyngflåt-Hesleviiki. Foto: Biofokus/J.G. Brynjulvsrud

Sammendrag

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag fra teknisk enhet i Tinn kommune gjennomført naturfaglige registreringer i forbindelse med etablering av miljøsentral ved Lyngflåt. Det er planlagt etablering miljøstasjon ved Lyngflåt i Tinn kommune (planID 3101). Det planlagte tiltaket omfatter også sikringstiltak for skred i form av et fanggjerde, samt sedimentasjonsbasseng med voll.

Påviste naturverdier ved det aktuelle planområdet omfattes i all hovedsak av naturtypelokalitet Lyngflåt-Hesleviki. Lokaliteten er kartlagt som *rik blandingsskog i lavlandet* med utformingen *sørboreal blandingsskog*, vurdert som *svært viktig* – A-verdi. Samlet sett omfatter Lyngflåt-Hesleviki en sjelden stor, velutviklet og variert skogslokalitet, med kvaliteter knyttet til en rekke skogtyper og til skyggefulle bergvegger/steinblokker. Inkludert alm og lind er totalt 10 rødlistede arter (1 EN, 3 VU, 6 NT) påvist i lokalitet Lyngflåt-Hesleviki.

Naturverdiene ved Lyngflåt vil i henhold til foreliggende planer påvirkes marginalt, eller forbli upåvirket ved etablering av miljøstasjon. Dette fordrer at hensyn tas i avsluttende planfase, og at det utvises varsomhet i anleggsfasen.

Inventar i naturtypelokalitet Lyngflåt-Hesleviki. Foto: Biofokus/J.G. Brynjulvsrud.

Innhold

1	Innledning.....	6
1.1	Bakgrunn	6
1.2	Undersøkelsesområde	6
1.3	Naturgrunnet.....	8
1.4	Kunnskapsstatus – tidligere registreringer	8
2	Metode	8
2.1	Datainnsamling.....	8
2.2	Feltarbeid	9
3	Resultater.....	10
3.1	Naturtypelokalitet Lyngflåt-Hesleviki	10
3.2	Artsmangfold/rødlistearter	11
3.3	Påvirkning fra tiltak og hensyn	13
4	Referanser	14
	Vedlegg.....	15

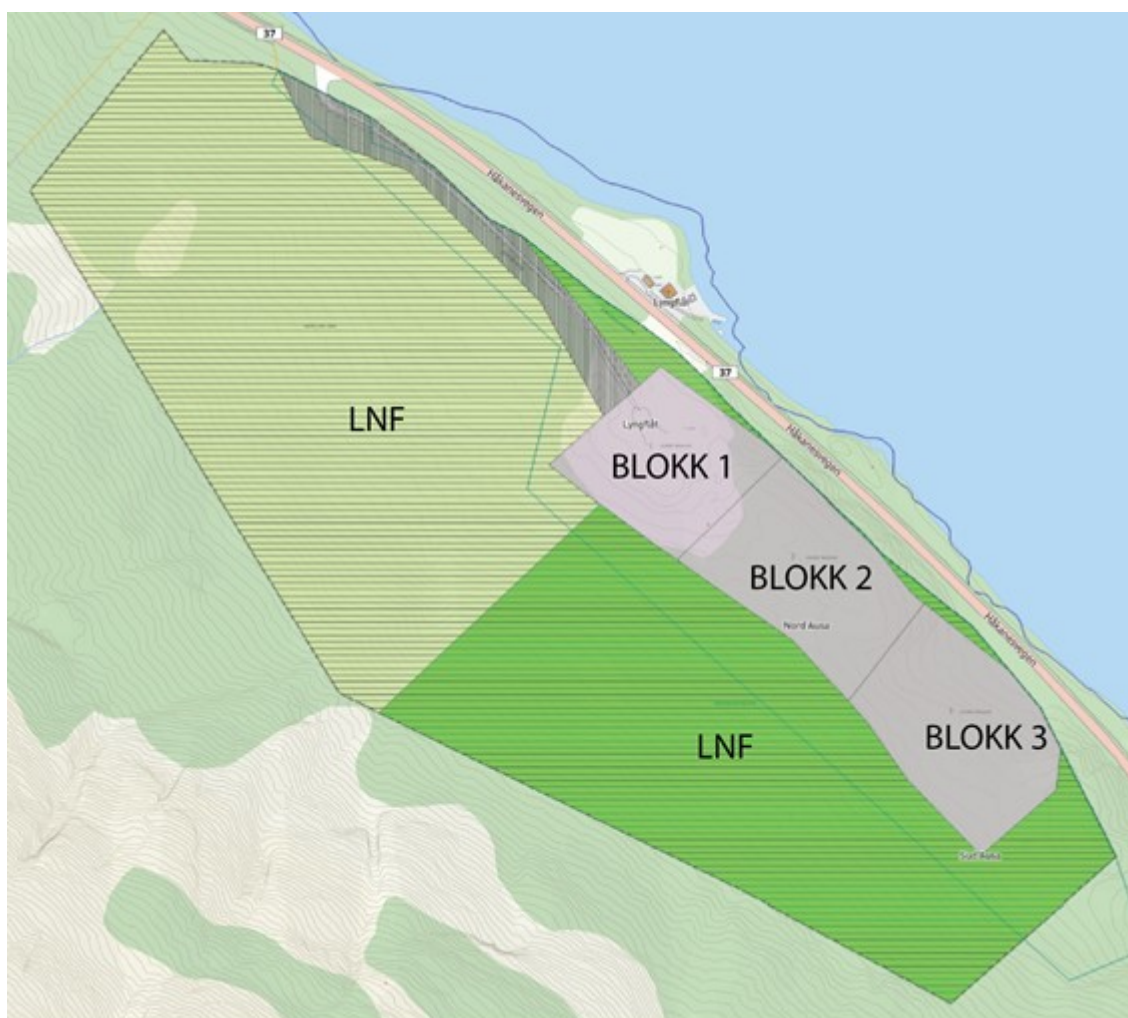
1 Innledning

1.1 Bakgrunn

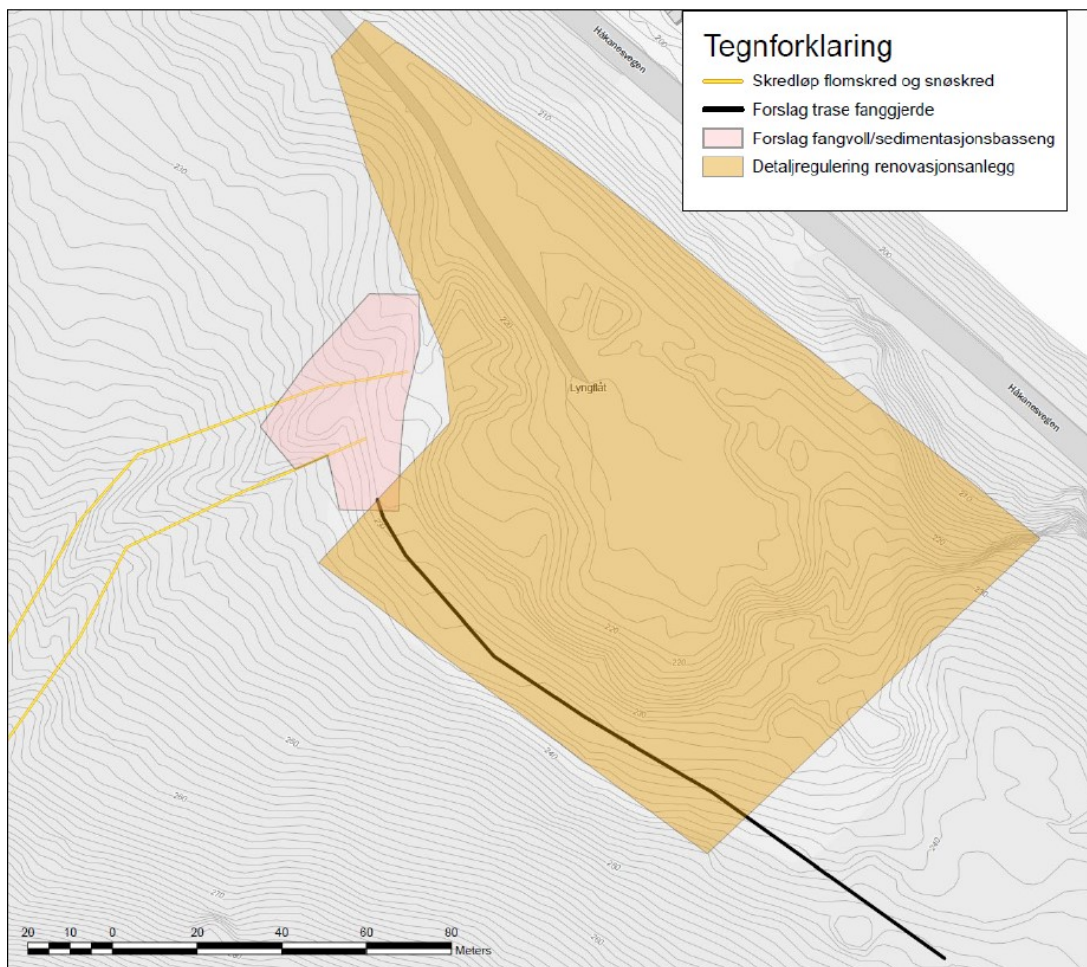
Det er planlagt etablering miljøstasjon ved Lyngflåt i Tinn kommune (planID 3101). Det planlagte tiltaket omfatter også sikringstiltak for skred i form av et fanggjerde, samt sedimentasjonsbasseng med voll. I denne forbindelse er Biofokus bedt om å bistå med kartlegging av naturverdier i området.

1.2 Undersøkelsesområde

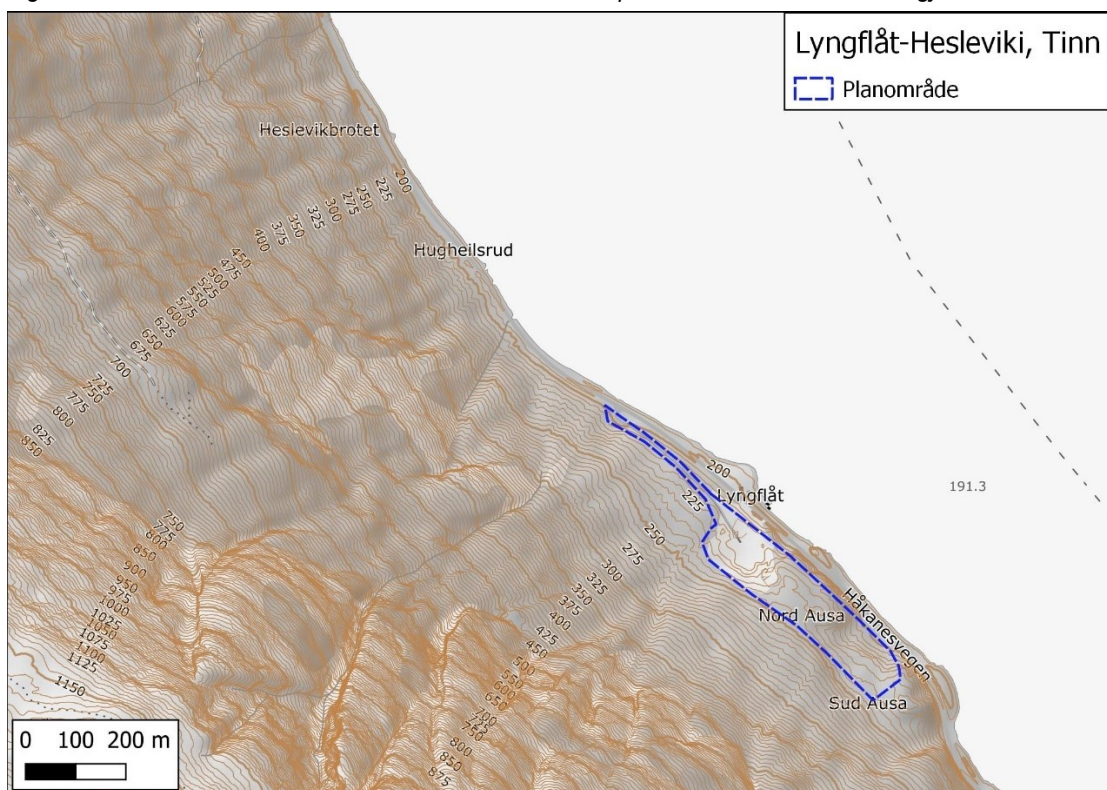
Planområdet omfatter lavereliggende arealer ved Lyngflåt sørvest for Håkanesvegen. Blokk 1, 2 og 3 vist i Figur 1 er i gjeldende reguleringsplan regulert til masseuttak. Selve miljøstasjonen er planlagt anlagt i blokk 1 med søndre grense delvis inn i blokk 2 (se Figur 2 for detaljkart). Det planlagte tiltaket omfatter også sikringstiltak for skred i form av et fanggjerde på ca. 170 m. samt sedimentasjonsbasseng med en voll på ca. 50 m (Figur 2). Blokk 3 er planlagt omgjort til LNF jamfør korrespondanse med John Sortland, Tinn kommune. Figur 3 viser omtrentlig avgrensning av hele planområdet (inkludert blokk 3) på landskapsnivå.

Figur 1: Kartet viser områder regulert til masseuttak (blokk 1, 2, 3). Kart fra teknisk enhet, Tinn kommune.

Figur 2: Oversiktskart utarbeidet av Norconsult som viser planområdet hvor tiltak skal gjennomføres.

Figur 3: Omtrentlig oversikt over planområdet i landskapet.

1.3 Naturgrunnlaget

Berggrunnen i området består i metarhyolitt og metamorf tuff, og løsmassene består i hovedsak av moreneavsetninger med vekslende tykkelse, stedvis oppsamlet ved bekkeraviner. Deler av området har tidligere vært aktivt drevet kulturlandskap som beitemark/hagemark/beiteskog. I lavereliggende områder domineres partier av blokkmark, og stedvis forekommer forholdsvis store steinblokker. Lisidene har i all hovedsak en nordøstlig eksponering.

1.4 Kunnskapsstatus – tidligere registreringer

I lisidene og nær planområdet er det fra før avgrenset én naturtypelokalitet. Naturtypelokalitet Lyngflåt-Hesleviki (BN00092909) er kartlagt som *Rik blandingsskog i lavlandet* med utformingen *sørboreal blandingsskog* og vurdert som *svært viktig* (verdi A). Avgrenset lokalitet omfatter lisider nordvest, vest og sør for planområdet (Miljødirektoratet 2022). Totalt 9 rødlistede arter inkludert gjøk og hare er registrert på Artskart i de nevnte lisidene før Biofokus' befarings i september 2022 (Artsdatabanken og GBIF Norge 2022).

2 Metode

2.1 Datainnsamling

Viktige datakilder

Tilgjengelige naturdatabaser og litteratur er gjennomgått for å samle eksisterende kunnskap om området, bl.a. Naturbase og Artskart, andre viktige kilder, historiske flybilder, etc.

Kartlegging etter DN-håndbok 13

Metoden for naturtypekartlegging følger DN-håndbok 13, revidert utgave (Direktoratet for Naturforvaltning 2007). Det henvises til denne og da spesielt kapitlene 2 - 6 for en nærmere redegjørelse av kriterier for utvalgelse av naturtyper og verdisetting av dem. I forbindelse med revidering av DN-håndboka er det utarbeidet utkast til nye faktaark for alle terrestre naturtyper (Miljødirektoratet 2015b, a), og disse er brukt som grunnlag for verdisetting.

Følgende kriterier er viktige ved utvelgelse av viktige naturtyper:

- Naturtypers sjeldenhet nasjonalt og lokalt
- Forekomst av viktige nøkkelementer
- Viktige forekomster av signalarter eller rødlistede arter.
- Områdets topografiske og geografiske plassering.
- Områdets evne til å fylle en funksjon for bevaring av biologisk mangfold.

Systemet for verdisetting av kartlagte naturtypelokaliteter har tre verdikategorier: Svært viktig – A, Viktig – B, Lokalt viktig – C. Metoden gir følgende kriterier for rangering av lokaliteter innen en naturtype:

- Størrelse og velutviklethet
- Grad av tekniske inngrep
- Forekomst av rødlistearter
- Sjeldne utforminger (nasjonalt og regionalt).

Rødlistekategorier følger Norsk rødliste for arter fra 2021 (Artsdatabanken 2021) og Norsk rødliste for naturtyper fra 2018 (Artsdatabanken 2018b). Fremmedartskategorier følger Fremmedartslista 2018 (Artsdatabanken 2018a).

2.2 Feltarbeid

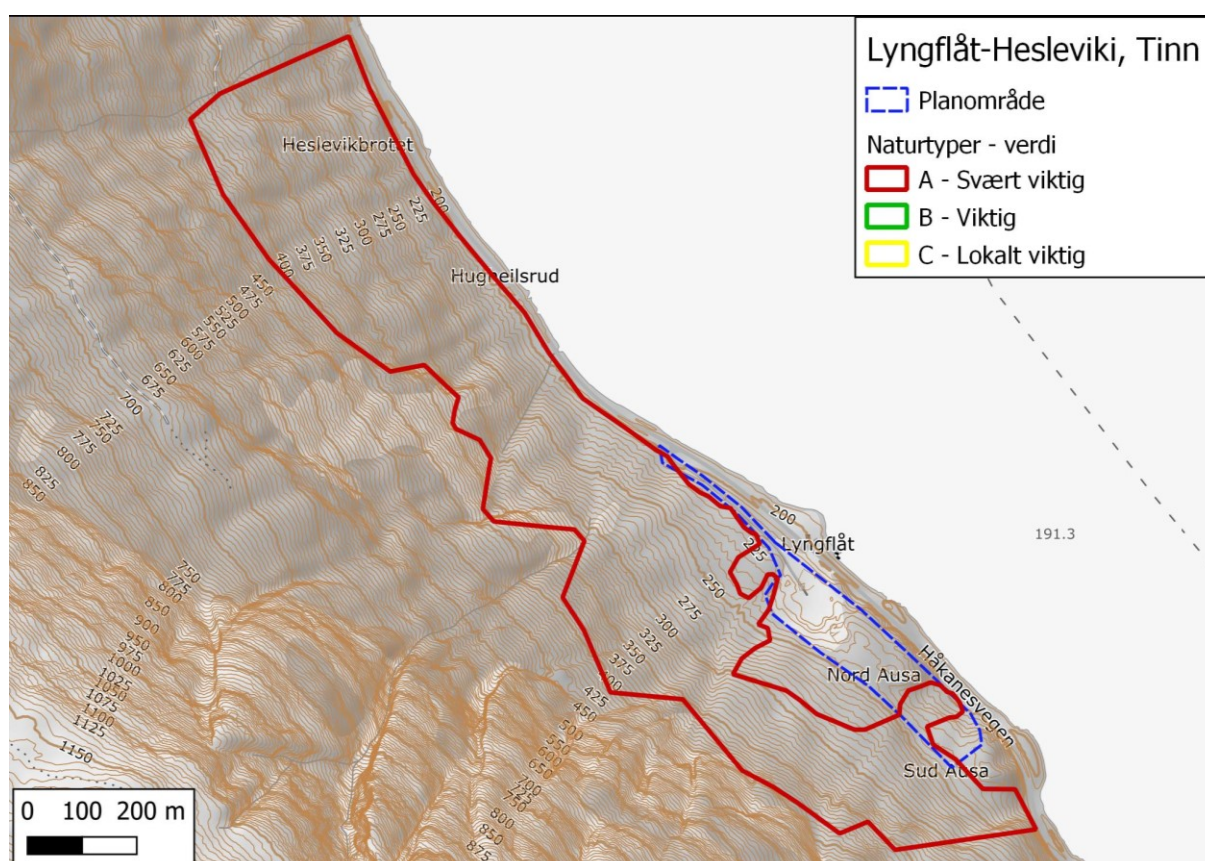
Planområdet og lisidene for øvrig inkludert naturtypelokalitet Lyngflåt-Hesleviki ble befart av Biofokus v/John Gunnar Brynjulvsrud og Sigve Reiso 19. september 2022. John Sortland fra teknisk enhet i Tinn kommune var med på deler av befaringen for å bistå med nærmere beskrivelser av planlagte tiltak.

Det ble gjort en grundig undersøkelse av naturtypeverdier i og ved planområdet, men store deler av naturtypelokalitetens nedre deler ble også befart for å kunne oppdatere avgrensning og beskrivelse av lokaliteten. De brattere øvre delene av naturtypen ble ikke befart i denne undersøkelsen. Karplanter, moser, sopp og lav er undersøkt med fokus på rødlistearter, og området vurderes å ha et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for en velbegrunnet verdivurdering og avgrensning av naturtypen.

3 Resultater

3.1 Naturtypelokalitet Lyngflåt-Hesleviki

Påviste naturverdier ved det aktuelle planområdet omfattes i all hovedsak av naturtypelokalitet Lyngflåt-Hesleviki. Lokaliteten er kartlagt som *rik blandingsskog i lavlandet* med utformingen *sørboreal blandingsskog*, vurdert som *svært viktig* – A-verdi. Lokaliteten ligger i nordøstlig helning på Tinnsjøens vestside, og helningsretning samt nærhet til Tinnsjøen gir skogmiljøer med stabilt høy luftfuktighet. Lokaliteten har rik treslagssammensetning, og domineres av fleraldret skog, med rikelige forekomster med dødt virke. Vegetasjonen i lisidene på de finere løsmassene er i hovedsak rik og basekrevende arter som trollbær, leddved, myske, vårerteknapp, nattfiol og hasselmoldmose er notert, men vegetasjonen blir raskt fattigere på gurnne areal eller i partier dominert av grov blokkur. Store deler av arealet er trolig gjengroende beitemark/hagemark/beiteskog til gården Lyngflot ved Tinnsjøen, og har stått uhevde i lang tid. Grandominerte partier i forfallsstadier forekommer i søndre deler. Samlet sett omfatter Lyngflåt-Hesleviki en sjelden stor, velutviklet og variert skogslokalitet, med kvaliteter knyttet til en rekke skogtyper og til skyggefulle bergvegger/steinblokker. Lisiden er også en viktig viltlokalitet bl.a. som en av regionens viktigste hekkeområder for hvitryggspett (Reiso 2017). Oppdatert avgrensning av naturtypelokalitet vises i Figur 4. Utfyllende naturtypebeskrivelse finnes i vedlegg 1.

Figur 4: Oversikt over naturtypen Lyngflåt-Hesleviki (rød polygon) i det aktuelle området, og planområdet (blå stiplet polygon).

Figur 5: Inventar i naturtypelokalitet Lyngflåt-Hesleviki. Foto: Biofokus/ J.G. Brynjulvsrud.

3.2 Artsmangfold/rødlistearter

Lokalklimaet i lokalitet Lyngflåt-Hesleviki i kombinasjon med fleraldret, skog rik på dødt virke med rik bakkevegetasjon gir egnede leveområder for en rekke krevende arter. Funn av den kalkkrevende svartspettet musserong indikerer potensial for krevende markboende sopp. Av rødlistede arter på dødt virke er bl.a. nordlig aniskjuke (VU) påvist på seljelåg og tidligere styvet selje, hvit vedkorallsopp (NT) er påvist på osp, og svartsonekjuke (NT) er påvist på gran. På blokker er bl.a. skodelav (NT) og ubestemt praktlav (trolig tussepraktlav (VU)) påvist. Myskemaure (NT) ble påvist nær Lyngflåt. Utover dette er store populasjoner med pelsblæremose (VU) påvist på hassel, gråor, spisslønn og bjørk. Grønnsko (NT) ble påvist i nedre del av lia, og alm (EN) og lind (NT) er vanlige i tresjiktet. Inkludert alm og lind er totalt 10 rødlistede arter (1 EN, 3 VU, 6 NT) påvist i lokalitet Lyngflåt-Hesleviki.

Av andre interessante arter kan bl.a. buktporelav og rund porelav på berg, granrustkjuke på granlåg, stor ospeildkjuke og begerfingersopp på osp nevnes. Området er fast hekketerritorium for hvittryggspett og år om annet dvergspett. Gråspett høres ofte varslende og hekker trolig i øvre deler av lia.

Utover det påviste arts mangfoldet i området bør det trekkes frem et potensial for flere krevende vedboende sopp, samt markboende sopp knyttet til lågurtmark med edelløvtrær, lav knyttet til blokker og rikkbarkstrær, samt et visst potensial for epifyttiske moser.

Ingen fremmede arter ble påvist.

Figur 6: Skoddelav (NT). Foto: Biofokus/ J.G. Brynjulvsrud

Figur 7: Praktlav (*Cetrelia cetrarioides* cf.), trolig tussepraktlav (VU), ikke bestemt til art per desember 2022.

3.3 Påvirkning fra tiltak og hensyn

Naturverdiene ved Lyngflåt vil i henhold til foreliggende planer i blokk 1 og deler av blokk 2 (Figur 1, Figur 4) påvirkes marginalt, eller forbli upåvirket ved etablering av miljøstasjon. Dette fordrer at hensyn tas i avsluttende planfase, og at det utvises varsomhet i anleggsfasen. I henhold til oversiktskart over planlagte tiltak levert av Norconsult kan det se ut som naturtypelokalitet Lyngflåt-Hesleviki påvirkes noen meter inn i søndre grense ved opprettelse av fangvoll/sedimentasjonsbasseng (Figur 2, Figur 4). Dette ble diskutert i felt 19/9-2022 med John Sortland, Tinn kommune, og det ble konkludert med at den aktuelle fangvollen kan flyttes noen meter øst for å unngå konflikt med naturkvalitetene. Det skisserte anleggsområdet for tilkomstvei innebærer også en marginal overlapp med naturtypelokaliteten, men inngrep i lokaliteten kan trolig unngås, eller holdes på et minimum. Det er en betydelig overlapp mellom naturtypen om blokk 3 i plankartet (Figur 1, Figur 4). Dette området skal imidlertid ifølge kommunen ikke benyttes ved etablering av miljøstasjon, og er planlagt omgjort til LNF-område jamfør korrespondanse med John Sortland.

4 Referanser

- Artsdatabanken. 2018a. Fremmedartslista 2018. <https://www.artsdatabanken.no/fremmedartslista2018>
- Artsdatabanken. 2018b. Norsk rødliste for Naturtyper 2018. <https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>
- Artsdatabanken. 2021. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>
- Artsdatabanken og GBIF Norge. 2022. Artskart - internettportal for artssøk. <http://artskart.artsdatabanken.no/>
- Miljødirektoratet. 2015a. Utkast til reviderte faktaark frå DN-håndbok 13. Naturtyper på land og i ferskvann. Miljødirektoratet.
- Miljødirektoratet. 2015b. Veileder for kartlegging, verdisetting og forvaltning av naturtyper på land og i ferskvann. 38s. <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/naturkartlegging/myndigheter/kartlegging-av-naturtyper-pa-land/hvordan-kartlegges-naturtyper/>
- Miljødirektoratet. 2022. Naturbase. <http://kart.naturbase.no/>
- Reiso, S. 2017. Overvåking av hvitryggspett i Tinnsjøområdet, Telemark, 2016. BioFokus-notat 2017-1. <http://lager.biofokus.no/biofokus-notat/biofokusnotat2017-1.pdf>

Vedlegg

Naturtyper – Oversikt

.....

Lyngflåt-Hesleviki

Rik blandingsskog i lavlandet – Sørboreal blandingsskog Verdi: A Areal : 489,208 daa

Innledning: Lokaliteten ble undersøkt av Sigve Reiso og John Gunnar Brynjulvsrud 19/9-2022 på oppdrag for Tinn kommune ifm. detaljregulering. Lokaliteten er først beskrevet av Sigve Reiso (BioFokus) 14.09.2010 i forbindelse med regional kartlegging av edelløvskoger i regi av DN. Sydlig halvdel rundt Lyngflåt er tidligere registrert som naturtype av Reiso i 2008 (Reiso 2008 b). Før dette registrert i flere omganger, bl.a. i forbindelse med utbygging av masseuttak i 2003 (Reiso 2003) og årlig etter 2002 i forbindelse med kartlegging og overvåking av hvitryggspett på oppdrag for Fylkesmannen (eks. Reiso 2017). Avgrensning er justert etter befaring i september 2022 og beskrivelse er oppdatert.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten omfatter en nordøstvendt lise ned mot Tinnsjøvegen mellom Lyngflåt og Helseviki på Tinnsjøens vestside. Helningsretning, nærhet til Tinnsjøen og flere fuktsig gir nokså humide skogforhold i kontrast til de tørre varme lisidene på Tinnsjøens solside. Blokkmark i veksel med grunne rygger og bergheng dominerer i øvre deler av lisiden og nord i området. Under 300 m koten sør for Hughelsrud dominerer tykke løsmasselag av finere sortering, der rygger i veksel med bekkeraviner skaper en del topografisk småskalavariasjon. Flere grove steinblokker finnes nederst i lia. Flatere platåer inngår lokalt rundt tuftene av Lyngflåt. Berggrunnen er ifølge berggrunnskart metarhyolitt og metamorf tuff.

Naturtyper utforminger og vegetasjonstyper: Arealet har stor variasjon i treslagssammensetning. På grunne areal dominerer barblandingsskog med stort innslag av borealt løv først og fremst rogn, selje, bjørk og osp. På tykkere løsmasser ned lisiden øker innslaget av edelløvtrær med lønn, hassel, lind, alm, samt mer gråor og hegg langs fuktsig. Frisk lågurtvegetasjon dominerer arealet med overganger mot småbregneskog og gråor heggeskog, samt edelløvskogstyper som alm-lindeskog og alm-oreskog. Karplanter som strutseving, skogburkne, trollbær, tyrihjel, firblad, kranskonvall, skogsvinerot, myske, liljekonvall, nattfiol, vårerteknapp, leddved og skogstjerneblom er notert.

Artsmangfold: Det er funnet flere rødlistearter/signalarter knyttet til død ved både tilknyttet løv og gran, men området er nokså overflatisk undersøkt på vårsesongen. Tilknyttet osp er stor ospekjuka, begerfingersopp og hvit vedkorallsopp notert. Nordlig aniskjuka ble observert på en gammel tidl. styvet selje og en seljelåg. Rustkjuka er funnet på flere døde hegg. På granlæger er granrustkjuka og svartsoneskjuka funnet. Av markboende sopp av interesse finnes svartspettet musserong i moserik granskog. Trolig finnes flere markboende sopp av interesse i området. Lia har også vesentlige verdier tilknyttet fuktighetskrevede lav og moser, både på stammen av løvtrær og på bergvegger/steinblokker. Hodeskodelav finnes både på steinblokker og på stammen av seljer. Buktporelav og rund porelav finnes på berg. Ellers er epifytter som ospeblæreglye, blyhinnelav, filthinnelav og lungenever funnet på osp og selje, spredt på rogn, hassel, spisslønn og bjørk pelsblæremose. Tussepraktlav (*Cetraria cetrarioides* cf. usikker bestemmelse) ble påvist på blokker. Grønnsko ble påvist i nedre del av lia.

Området er fast hekketerritorium for hvitryggspett og år om annet dvergspett. Gråspett høres ofte varslende og hekker trolig i øvre deler av lia.

Bruk tilstand og påvirkning: Arealet har i sin helhet mye død ved (både stående og liggende) av boreale løvtrær, spesielt bjørk, gråor, stedvis osp og gran. Mest finnes på de produktive løsmassearealene nederst. Gadd og ferske læger er vanligst. Det er stort innslag av grove trær av alle treslag, flere er døende. Spesielt gamle trær finnes i form av spredte grove styvingstrær av bjørk og selje. Store deler av arealet er trolig gjengroende beitemark/hagemark/beiteskog som har stått uhevde i lang tid. Grandominerte partier i forfallsstadier forekommer i søndre deler.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Del av helhetlig landskap: I lisidene langs Tinnsjøen ligger flere viktige skoglokaliteter med høy biologisk verdi.

Verdivurdering: Sjelden stor, velutviklet og variert skoglokalitet, med kvaliteter knyttet til en rekke skogtyper og til skyggefulle bergvegger/steinblokker. Det er stort potensial for sjeldne og rødlistede arter innen flere artsgrupper. Uten tvil vurdert som svært viktig (A).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten har ikke behov for skjøtsel for at naturverdiene skal ivaretas.

.....

Biofokus

– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

Biofokus rapport 2022–129
ISSN 1504-6370
978-82-8449-163-9

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no